

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Ver. voor Protest. Christelijk Basis- onderwijs 'Ichthus'

Onderzoek bestuur en scholen

Vierjaarlijks onderzoek

Datum vaststelling: 13 december 2023

Samenvatting

Minstens één keer in de vier jaar onderzoekt de onderwijsinspectie ieder bestuur in Nederland. We hebben bij VPCBO Ichthus onderzocht of de sturing door het bestuur op de kwaliteit van het onderwijs op de scholen op orde is, of er sprake is van deugdelijk financieel beheer en hoe dit bijdraagt aan de kernfuncties van het onderwijs (zie Onderzoekskader 2021).

Context

Stichting VPCBO Ichthus is een vereniging met vijf scholen in Huizen. Het bestuur bestaat uit een College van Bestuur met een bestuurder en een Raad van Toezicht. Alle integrale schoolleiders hebben daarnaast ook bovenschoolse taken. Hieronder beschrijven we wat goed gaat, wat beter kan en wat beter moet.

Wat gaat goed?

Het bestuur heeft een goed beeld van de kwaliteit van de scholen en weet wat er speelt. De scholen voelen zich ondersteund door het bestuur. Vanuit een heldere visie op goed onderwijs zijn in nauw overleg met de verschillende geledingen strategische doelen en ambities opgesteld. Deze zijn gevat in een kwaliteitszorgsysteem dat past bij de omvang van het bestuur. Kwaliteitsontwikkeling gebeurt via gespreid leiderschap in professionele leergemeenschappen en binnen verschillende netwerken, waaronder een netwerk van intern begeleiders. Hiermee is er sprake van een sterke structuur om samen te werken aan kwaliteit op bestuursniveau. Deze werkwijze vertaalt zich door binnen de scholen met leerteams, bordsessies en verschillende netwerken.

Het bestuur heeft een open, transparante en op leren gerichte organisatiestructuur en cultuur en in de gesprekken komt een consistent beeld naar voren over de ambities en werkwijze van het bestuur. De geledingen pakken hun rol goed op en zijn kritisch waar nodig. Het bestuur ondersteunt en faciliteert dit en organiseert actief dialoog en tegenspraak.

In het stelsel van kwaliteitszorg is sprake van een herkenbare cyclus van plannen en verantwoorden door de scholen aan het College van Bestuur. Deze verantwoordt zich op zijn beurt weer aan de interne toezichthouder.

Er is sprake van deugdelijk financieel beheer.

Bestuur: VPCBO Ichthus
Bestuursnummer: 41293
Sector: primair onderwijs

Aantal scholen onder bestuur: 5

Totaal aantal leerlingen: 1102
(schooljaar 2022-2023)

Lijst met scholen waarbij we verificatie-activiteiten hebben uitgevoerd:

12LB|C1 pcbs Beatrixschool
11RH|C1 pcbs Rehobothschool
10ZZ|C1 pcbs De Parel

Wat kan beter?

De concreetheid en de uitwerking van de doelen (en ijkpunten daarvoor), zowel op bestuurs- als op schoolniveau kan worden versterkt. Nu zijn er in het kwaliteitszorgsysteem geen heldere afspraken over kwaliteits- en resultaatnormen die helpen om zichtbaar te maken wanneer het bestuur en de scholen tevreden zijn en wanneer bijsturing nodig is. Zo zijn de onderzochte speerpunten van het bestuur deels behaald. Dit betreft vooral het versterken van de leercultuur. Op het speerpunt 'afstemming in de klas' is nog winst te behalen. Zo is niet voor alle scholen helder wat het bestuur precies wil bereiken op dit thema en wanneer welke doelen behaald moeten zijn. Een verdere uitwerking hiervan zal ook helpen om de evaluatie van en de verantwoording over de bestuursdoelen en de daaraan gekoppelde schooldoelen te verbeteren. Kwaliteits- en voortgangsgesprekken zijn in de verslagen nog beschrijvend van aard en kunnen sterker worden in het zoeken naar de verklaringen van de gerealiseerde kwaliteit, gekoppeld aan de gestelde doelen. Hetzelfde geldt voor de verantwoording van de bestuurder aan Raad van Toezicht. Deze kan aan kwaliteit en kracht winnen als helder wordt gemaakt op welke doelen en resultaten de intern toezichthouder stuurt.

Het bestuur heeft zelf als belangrijk ontwikkelpunt in de kwaliteitsverbetering het halfjaarlijks monitoren van de onderwijsresultaten en het analyseren van de tussenopbrengsten en eindopbrengsten benoemd. Aandachtspunten daarin zijn het leggen van een verband tussen de resultaten van de leerlingen en het pedagogisch-didactisch handelen van de leraren. Wij onderschrijven het belang hiervan om zo het onderwijs beter te kunnen afstemmen op wat groepen, groepjes of individuele leerlingen nodig hebben.

De informatiewaarde van de beleidsrijke meerjarenbegroting kan worden verbeterd. Daarnaast vragen wij de Raad van Toezicht om de resultaten van hun handelen in het jaarverslag op te nemen.

Wat moet beter?

VPCBO Ichthus krijgt twee herstelopdrachten. Allereerst voldoet het bestuur nog niet aan de wettelijke eisen op het gebied van burgerschapsonderwijs. Op de scholen is het aanbod nog niet

samenhangend, doelgericht en herkenbaar. Het is daarnaast van belang om beleid te ontwikkelen dat helder maakt op welke wijze de sociale en maatschappelijke competenties volledig en systematisch in beeld worden gebracht. We geven het bestuur een herstelopdracht voor het doelgericht en in samenhang aanbieden van burgerschapsonderwijs en het volgen van de ontwikkeling van leerlingen op de scholen en het borgen hiervan in de kwaliteitszorgcyclus op bestuurs- en schoolniveau. We vertrouwen erop dat dit bij het bestuur en de scholen het komende jaar wordt uitgewerkt.

De jaarverslaggeving van het bestuur moet volledig zijn. Dit is voor enkele verplichte onderdelen niet het geval. Wij vertrouwen erop dat het bestuur dit in de eerstvolgende jaarverslaggeving herstelt.

Tot slot hebben wij tijdens het onderzoek geconstateerd dat enkele personeelsleden van de vereniging (nog) niet over de vereiste diploma's beschikken en derhalve onbevoegd voor de groep staan. Wij hebben het bestuur een herstelopdracht gegeven voor het sturen op bevoegd personeel voor alle groepen en in situaties waar sprake is van overmacht zorg te dragen voor de randvoorwaarden. Wij hebben het bestuur gevraagd om voor 1 november 2023 een schriftelijke verantwoording aan te leveren over het voldoen aan de herstelopdracht. Hier heeft het bestuur tijdens de conceptfase van het rapport aan voldaan.

Vervolg

In de volgende vierjaarscyclus voeren we opnieuw een vierjaarlijks onderzoek bestuur en scholen uit bij VPCBO Ichthus.

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het vierjaarlijks onderzoek	6
2.	Resultaten vierjaarlijks onderzoek bestuur	9
	2.1. Besturing, kwaliteitszorg en ambitie	10
	2.2. Afspraken over vervolgtoezicht	16
3.	Reactie van het bestuur	18

1. Opzet van het vierjaarlijks onderzoek

De Inspectie van het Onderwijs heeft april en mei 2023 een vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd bij VPCBO Ichthus. In een vierjaarlijks onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

Waarborgt het bestuur met zijn (be)sturing de kwaliteit op de scholen en is er sprake van deugdelijk financieel beheer én heeft het bestuur ambities gericht op de verdere ontwikkeling van de scholen en draagt dit bij aan de kernfuncties van het onderwijs?

Werkwijze en onderzoeksactiviteiten

Het onderzoek richt zich op onderstaande standaarden op het niveau van het bestuur. Daarnaast spreken we vanuit het perspectief van de kernfuncties en het stelsel met het bestuur over zijn visie en ambities.

Standaard	Onderzocht
Besturing, Kwaliteitszorg en Ambitie	
BKA1. Visie, ambities en doelen	•
BKA2. Uitvoering en kwaliteitscultuur	•
BKA3. Evaluatie, verantwoording en dialoog	•

Om antwoord te geven op de onderzoeksvragen voeren we verificatie-activiteiten uit op school- en bestuursniveau. Daarbij kunnen we ook andere belanghebbenden betrekken.

Onderzoeksactiviteiten

Het vierjaarlijks onderzoek bij VPCBO Ichthus hebben we op maat ingericht en bestaat uit de volgende onderzoeksactiviteiten.

Om de hoofdvragen te beantwoorden hebben we vier verdiepende vragen geformuleerd:

1. Op welke manier houdt het bestuur zicht op de kwaliteit van het onderwijs op de scholen, inclusief de basisvaardigheden taal, rekenen en burgerschap?
2. Op welke manier houdt het bestuur zicht en stuurt het op de realisatie van de ambities voor de versterking van de leercultuur binnen de scholen en het verbeteren van de afstemming van het onderwijs op verschillen tussen leerlingen?
3. Heeft het bestuur voldoende beheersmaatregelen opgesteld voor de risico's die zijn geïdentificeerd?
4. In hoeverre voldoet de door het bestuur gehanteerde verenigingsconstructie aan de regels van de governance?

Naast de hoofd- en verdiepende vragen willen we door de verificatieactiviteiten een beeld krijgen van hoe het bestuur bijdraagt aan passend onderwijs voor alle leerlingen. Met de hierna genoemde verificatieactiviteiten verwachten we antwoorden te kunnen geven op bovenstaande vragen en de hoofdvragen, zodat we uiteindelijk de standaarden op bestuursniveau kunnen beoordelen.

Startgesprek met het bestuur

We beginnen ons onderzoek met een startgesprek met het bestuur. In het startgesprek geeft het bestuur ons een beeld van de eigen (financiële) kwaliteit, de kwaliteitszorg, de resultaten en ontwikkelingen en bespreken we de bevindingen van onze analyse. Tijdens dit gesprek besteden wij ook aandacht aan de sturing op het onderwijs in basisvaardigheden taal, rekenen en burgerschap en de resultaten daarvan. In het startgesprek bespreken we ook hoe het bestuur de kernfuncties en maatschappelijke verantwoordelijkheid van het onderwijs invult. Op basis van dit gesprek bepalen we de onderzoeksactiviteiten.

Gesprekken met Raad van Toezicht (RvT) en Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR)

Gesprekken met de intern toezichthouder en de GMR maken altijd onderdeel uit van een vierjaarlijks onderzoek naar bestuur en scholen.

Verdiepend gesprek over het financieel beleid

In dit gesprek gaat de financieel inspecteur in gesprek met de stafmedewerker financiën van het bestuur en de bestuurder over enkele financiële thema's.

Schoolbezoek bij pcbs Rehoboth

Deze school is volgens het bestuur zowel in het versterken van de leercultuur als in de afstemming van de lessen op de verschillende tussen leerlingen nog volop in ontwikkeling. We gaan bij deze school vooral in op vraag 1 en het eerste deel van vraag 2 (leercultuur).

Schoolbezoek bij pcbs Beatrix

Deze school is volgens het bestuur al ver met het op een goede wijze uitvoeren van de afstemming van de lessen op verschillen tussen leerlingen. Volgens het bestuur is het versterken van de leercultuur nog in ontwikkeling. We gaan bij deze school vooral in op vraag 1 en 2.

Schoolbezoek bij pcbs de Parel

Op deze school is volgens het bestuur al sprake van een sterke leercultuur. Uit een eerder uitgevoerde audit zijn in het primaire proces enkele verbeterpunten naar voren gekomen, waaronder de afstemming. De school heeft dit opgepakt en is hier volop mee bezig. We gaan bij deze school vooral in op vraag 1 en 2.

Bureauanalyse

Naast dat we voor de schoolbezoeken verschillende documenten raadplegen, worden ook voor deze scholen de websites en schoolgidsen geraadpleegd om na te gaan hoe de scholen zich verantwoorden naar ouders over hun behaalde resultaten en de kwaliteitszorg. Ook het jaarverslag 2021 is een belangrijk document voor het bureauonderzoek.

Signalen

In de voorbereiding van ieder onderzoek kijken we naar eventuele signalen die bij de inspectie zijn binnengekomen. Soms heeft dat gevolgen voor de uitvoering van het onderzoek. Er zijn geen signalen over VPCBO Ichthus en de scholen bij ons binnengekomen die opvolging vereisen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan het eindoordeel op bestuursniveau en de oordelen op de standaarden uit het kwaliteitsgebied Besturing, kwaliteitszorg en ambitie. De afspraken over het vervolgtoezicht zijn opgenomen in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en rapportage opgenomen.

2 . Resultaten vierjaarlijks onderzoek bestuur

In dit hoofdstuk geven we de resultaten weer van het onderzoek op bestuursniveau.

Samenvattend oordeel

In onderstaande figuur zijn de resultaten samengevat. Te zien is wat het eindoordeel is op bestuursniveau en de oordelen op de standaarden.

We beoordelen de kwaliteit van de besturing, kwaliteitszorg en ambitie van VPCBO Ichthus als Voldoende.

Het bestuur heeft zicht op de kwaliteit van de scholen en op de resultaten die leerlingen voor taal en rekenen behalen. Een ijkpunt voor het bestuur daarbij is in hoeverre de (eind)resultaten op of boven het landelijke gemiddelde liggen, voor zowel het fundamentele niveau als het streefniveau. Het bestuur waarborgt daarnaast met zijn (be)sturing de onderwijskwaliteit op de scholen en heeft doelen en ambities gericht op de verdere ontwikkeling van de scholen en deze dragen bij aan de kernfuncties van het onderwijs.

In de gesprekken met verschillende geledingen komt een consistent beeld naar voren over de ambities en de werkwijze van het bestuur. Het door het bestuur geschetste kwaliteitsbeeld over de scholen herkennen wij grotendeels in de praktijk.

In ons onderzoek hebben we in samenspraak met het bestuur het accent gelegd op twee bestuurlijke speerpunten te weten: het versterken van de leercultuur en het verbeteren van de afstemming van het onderwijs op verschillen tussen leerlingen. Op de scholen zien we dat deze onderwerpen in verschillend tempo in ontwikkeling zijn en in de jaarplannen zijn opgenomen. We hebben mooie voorbeelden gezien en gehoord met betrekking tot de leercultuur, bijvoorbeeld de Ichthus Academie, leerteams en bovenschoolse projecten. Wat betreft het speerpunt afstemming is verdere ontwikkeling nodig.

Het bestuur heeft als belangrijk ontwikkelpunt in de kwaliteitsverbetering het halfjaarlijks monitoren van de onderwijsresultaten en het analyseren van de tussenopbrengsten en eindopbrengsten benoemd. Aandachtspunten daarin zijn het leggen van een verband tussen de resultaten van de leerlingen en het pedagogisch-didactisch handelen van de leraren. Wij onderschrijven het belang hiervan om zo het onderwijs beter te kunnen afstemmen op wat groepen, groepjes of individuele leerlingen nodig hebben.

Er is sprake van deugdelijk financieel beheer. De vereniging beschikt over voldoende middelen om haar ambities te realiseren.

2.1. Besturing, kwaliteitszorg en ambitie

In de onderstaande tabel geven wij de oordelen en/of waarderingen weer op de standaarden van het kwaliteitsgebied Besturing, kwaliteitszorg en ambitie. Vervolgens geven we een toelichting op deze oordelen.

BESTURING, KWALITEITSZORG EN AMBITIE	O	V	G
BKA1 Visie, ambities en doelen		●	
BKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur		●	
BKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog		●	

BKA1. Visie, ambities en doelen

Deze standaard beoordelen we als Voldoende. Vanuit de grondslag en visie op onderwijs heeft het bestuur ambities en doelen geformuleerd en vastgelegd. Het bestuur heeft gezorgd voor goede afspraken over het handelen en de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de raad van toezicht, het bestuur, de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad en de scholen. Het financieel beheer is op orde en er zijn voldoende middelen om de doelen te realiseren. Het bestuur heeft daartoe een stelsel van kwaliteitszorg ingericht. Het onderdeel burgerschapsonderwijs is op de scholen nog niet ingericht zoals de wet vraagt. We geven het bestuur hiervoor een herstelopdracht.

Samen de koers bepalen

Het strategisch beleid komt binnen VPCBO Ichthus in nauw overleg met alle geledingen tot stand. De strategische doelen van het bestuur zijn verwoord in het strategisch beleidsplan 2019-2023 en het Koersplan 2023-2027 en richten zich op Identiteit, Onderwijsaanpak, Personeelsbeleid, Partnerschap en Organisatieontwikkeling, opbrengsten & kwaliteitszorg. De schoolplannen en de jaarplannen op de scholen zijn afgeleid van de ambities in het strategisch beleidsplan.

Een herkenbare cyclus van plannen en verantwoorden

Het bestuur heeft een helder stelsel van kwaliteitszorg ingericht. Het is voor iedereen duidelijk welke gesprekken en welke documenten daarin een plaats hebben. Een aanpassing die het bestuur heeft doorgevoerd in de kwaliteitsgesprekken op zowel school- als bovenschools niveau is de betrokkenheid van de interne begeleiders. Dit biedt, zo geeft het bestuur aan, een inhoudelijke meerwaarde en past bij de lerende organisatie.

Heldere inrichting van de lerende organisatie

Het beleidsspeerpunt 'Versterken van de leercultuur in de vereniging', zien we terug in de inrichting van de organisatie. De bovenschoolse Professionele Leergemeenschappen (hierna: PLG's) werken in lijn met de PLG's op de scholen. Daarnaast zorgen de Ichthus Academie en de bovenschoolse netwerken voor de randvoorwaardelijke structuur om een lerende cultuur te stimuleren en te ondersteunen. De werkwijze rond de interne audits en collegiale visitaties is een onderdeel dat nog een steviger plek in de organisatie kan krijgen.

Doelen toespitsen op beoogde effecten en kwaliteitsnormen toevoegen

Een ontwikkelpunt betreft het concreet uitwerken van doelen en de ijkpunten daarvoor. Voor ontwikkeldoelen in de jaarplannen van bestuur en scholen kan dit bijvoorbeeld door met elkaar tot overeenstemming te komen over het beoogde effect van het handelen van de leraren op het leren van de leerlingen en hoe je dat effect kunt waarnemen of vaststellen in de groep. Voor het speerpunt afstemming kunnen het bestuur en de scholen nog scherper krijgen wat zij op het gedrag en de resultaten willen zien. Hoe ziet bijvoorbeeld een les eruit waarin voldoende sprake is van afstemming? Daarnaast kunnen de scholen de ijkpunten voor de resultaten van de leerlingen specifiekere benoemen, passend bij de leerlingenpopulatie, waardoor de ijkpunten niet alleen op het landelijk gemiddelde liggen, maar streefdoelen per school kunnen zijn. Het concreter uitwerken van kwaliteits- en resultaatdoelen geldt ook voor de raad van toezicht. De normen ontbreken grotendeels in het toezichtskader van deze raad. Samengevat kan het bestuur met specifiekere normen voor onderwijskwaliteit en voor resultaten van leerlingen beter (bij)sturen, evalueren en zich verantwoorden.

Het aanbod voor het burgerschapsonderwijs is niet op orde

Ondanks dat burgerschapsonderwijs de aandacht heeft in de vereniging, voldoet Ichthus niet aan de wettelijke eisen op dit gebied. De scholen hebben de opdracht van het bestuur gekregen om dit schooljaar een inventarisatie te maken van hun aanbod gericht op burgerschapsontwikkeling. Met deze stand van zaken is er echter geen sprake van een samenhangend, doelgericht en herkenbaar aanbod. We geven het bestuur daarom een herstelopdracht voor het doelgericht en in samenhang aanbieden van burgerschapsonderwijs

en het volgen van de ontwikkeling van leerlingen op de scholen en het borgen hiervan in de kwaliteitszorgcyclus op bestuurs- en schoolniveau (WPO art. 8, lid 3).

Beleidsrijke meerjarenbegroting: meer vertellen over de koppeling tussen doelen en middelen

Op basis van het jaarverslag en de gedurende het onderzoek aangeleverde meerjarenbegroting is gebleken dat het bestuur geen beleidsrijke meerjarenbegroting heeft. Aan het bestuur is gevraagd of een koppeling tussen de strategische doelen en de financiën aanwezig is. Dit is niet het geval. Bij de meerjarenbegroting is het belangrijk dat het bestuur financiële middelen aan de strategische doelen koppelt, onder meer op het gebied van de basisvaardigheden taal, rekenen en burgerschap. Zodoende wordt inzichtelijk of er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn om de strategische doelen te kunnen bereiken. Wij vragen het bestuur om hier in de volgende jaarverslaggevingen aandacht aan te geven.

Beter informeren over de resultaten van de intern risicobeheersings- en controlesysteem

Van besturen wordt verwacht dat zij goed zicht hebben op hun omgeving. Wij willen graag zien hoe het bestuur het risicobeheersingssysteem in de praktijk toepast, welke resultaten er mee wordt behaald en waar nodig aanpast. Het bestuur heeft in het jaarverslag een beschrijving van hun intern risicobeheersings- en controlesysteem opgenomen. Een beschrijving van de resultaten die met het intern risicobeheersings- en controlesysteem zijn behaald is niet in het jaarverslag opgenomen. Aan het bestuur is gevraagd of een dergelijke beschrijving in interne documenten is opgenomen. Het bestuur heeft aangegeven dat de resultaten wel worden besproken maar niet wordt vastgelegd.

Daarmee voldoet het bestuur niet geheel aan de verplichting uit artikel 4, lid 4 Rjo om in de jaarverslaggeving een beschrijving van de inrichting van het interne risicobeheersings- en controlesysteem op te nemen. De jaarverslaggeving voldoet niet geheel aan de wettelijke vereisten. Daarom geven wij hiervoor in het rapport onder BKA 3 een herstelopdracht.

Benoemen van risico's en beheersmaatregelen

Het is belangrijk dat belanghebbenden kunnen zien hoe het bestuur stuurt op voorkoming van risico's en wat het bestuur doet om het negatieve effect zo klein mogelijk te houden als een risico zich inderdaad voordoet. Het bestuur heeft in het jaarverslag een beschrijving van de risico's opgenomen en deze gekwantificeerd. Een beschrijving van de beheersmaatregelen van de geïdentificeerde risico's is echter niet in het jaarverslag opgenomen. Daarmee voldoet het bestuur niet geheel aan de verplichting uit artikel 4, lid 4 Rjo om in de jaarverslaggeving een beschrijving van de beheersmaatregelen op te nemen. De jaarverslaggeving voldoet derhalve niet geheel aan de wettelijke vereisten. Daarom geven wij hiervoor in het rapport onder

de standaard BKA3 een herstelopdracht.

Uit het gesprek met het bestuur en een nagezonden document is duidelijk geworden dat er wel een risico-inventarisatie aanwezig is, waarin ook de beheersmaatregelen zijn opgenomen.

BKA2. Uitvoering en kwaliteitscultuur

Deze standaard beoordelen we als Voldoende. Het bestuur stuurt op de uitvoering van het beleid en het behalen van de doelen en zorgt daarbij voor de randvoorwaarden. Door de uitvoering van de kwaliteitscyclus heeft het bestuur zicht op de onderwijskwaliteit op de scholen en op de onderdelen die beter kunnen. De organisatie ontwikkelt een cultuur die is gericht op gespreid leiderschap en samenwerken aan ontwikkeling van onderwijs.

Gespreid leiderschap in een lerende organisatie

Het bestuur zorgt in de vereniging voor een lerende cultuur. In het startgesprek heeft het bestuur verteld dat sinds 2021 de focus ligt op samen leren en leiderschap in alle geledingen van de organisatie. We hebben in onze verificatieactiviteiten persoonlijk leiderschap gezien in alle geledingen van de organisatie. Zo spraken we leraren die het voortouw nemen in een PLG en leerlingen die ons helder de praktische uitwerking van pedagogische uitgangspunten van de school konden toelichten. We hebben gezien hoe directeurs portefeuilles op bovenschools niveau vervullen. Wat betreft de lerende cultuur is er een heldere uitlijning: een bovenschools PLG Kwaliteit formuleert de kaders en zet de koers uit. Binnen de scholen werken de PLG's aan concretisering passend bij de school. Bovenschoolse netwerken en de Ichthus Academie dragen bij aan professionalisering en leren van elkaar. Dit maakt dat er veel aandacht is voor scholing en begeleiding van (startende) leraren.

Transparante inrichting en constructieve samenwerking

VPCBO Ichthus is op een transparante manier ingericht: bestuur en intern toezicht zijn gescheiden. In de gesprekken met de diverse geledingen in de organisatie zien we dat de raad van toezicht en gemeenschappelijke medezeggenschapsraad hun rol vervullen en daarin gefaciliteerd worden. De raad van toezicht informeert zich onafhankelijk van het bestuur, onder andere door schoolbezoeken af te leggen. Daarnaast voert de raad van toezicht halfjaarlijks een gesprek met de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad. Al met al horen we dat in de vereniging de lijnen kort zijn en dat de samenwerking tussen het bestuur, de raad van toezicht en gemeenschappelijke medezeggenschapsraad constructief verloopt.

Zicht op de uitvoering van het onderwijs op de scholen

Kenmerkend voor VPCBO Ichthus is de betrokkenheid van het bestuur bij de scholen. De bestuurder bezoekt de scholen regelmatig, spreekt de teams en kent de leraren en het ondersteunend personeel.

Hierdoor weet de bestuurder wat er speelt op de scholen en is er een beeld van de sterke en ontwikkelpunten van de scholen.

Afstemming van het onderwijs is een ontwikkelpunt voor de scholen

Het bestuur heeft de afstemming van het onderwijs op de onderwijsbehoeften van de leerlingen als één van de speerpunten van het bestuur en de scholen genoemd. Uit de klassenbezoeken blijkt dat de leraren een duidelijke lesopbouw hebben. We zien echter dat het handelen van de leraren niet altijd toegespitst wordt op wat groepjes en/of individuele leerlingen nodig hebben. Leraren passen de basis van een instructiemodel toe, maar kunnen meer kansen benutten om het aanbod, de instructies en de verwerkingsopdrachten af te stemmen op de verschillen tussen leerlingen. Het betreft hier leerlingen die moeite hebben om zich de leerdoelen eigen te maken als leerlingen die als verder zijn in de lesstof en die behoefte hebben aan uitdaging via verdieping en verrijking van het aanbod.

Kaders voor bijsturen of ingrijpen door bestuur onduidelijk

We zien voor het bestuur een ontwikkelpunt in het expliciteren van 'grenzen'. Sturing en bijsturing door het bestuur vindt nu plaats in het gesprek, grotendeels door het stellen van vragen, het geven van feedback en het geven van aanwijzingen. Het is, zo blijkt uit de verslagen van de kwaliteitsgesprekken, minder duidelijk wanneer bijvoorbeeld een ondergrens is bereikt en welke interventie het bestuur inzet wanneer het op een school 'beter moet'. Welke maatregelen neemt het bestuur, welke afspraken maakt het bestuur met een school en hoe controleert het bestuur deze afspraken? Het bestuur kan weliswaar voorbeelden geven van interventies om tot kwaliteitsverbetering op scholen te komen, maar deze zijn niet gebaseerd op afspraken die bekend zijn in de organisatie.

Onbevoegd personeel

Ook in Huizen is sprake van een lerarentekort. Het bestuur neemt maatregelen om personeel te werven en te behouden, maar enkele personeelsleden van de vereniging beschikken (nog) niet over de vereiste diploma's en staan onbevoegd voor de groep. Wij hebben het bestuur een herstelopdracht gegeven voor het sturen op bevoegd personeel voor alle groepen en in situaties waar sprake is van overmacht zorg te dragen voor de randvoorwaarden (artikel 3, artikel 32a, b en 34a, WPO).

We hebben met het bestuur afgesproken dat we uiterlijk 1 november 2023 een verantwoording zouden ontvangen die zicht geeft op de wijze waarop het bestuur omgaat met het lerarentekort, welke keuzes en afwegingen daarbij zijn gemaakt, de wijze waarop het bestuur zicht houdt op het effect van het lerarentekort, de gekozen maatregelen en tot slot de interventies en plannen die het bestuur heeft gericht op het alsnog voldoen aan de wet op korte en middellange termijn. Daarnaast hebben we afgesproken dat het bestuur in de verantwoording aantoont de kwaliteit van het onderwijs en de

veiligheid van de leerlingen te waarborgen en dat de maatregelen zijn afgestemd met de GMR. Het bestuur heeft tijdens de conceptfase van dit onderzoeksrapport aan de herstelopdracht voldaan.

Verslag van het intern toezichthoudend orgaan

Van een intern toezichthouder verwachten wij betrokkenheid bij zowel het organisatorische beleid van het bestuur en de keuzes van het bestuur als de vertaling daarvan in het financieel beleid. Het is belangrijk dat belanghebbenden kunnen zien hoe de intern toezichthouder toezicht houdt en het bestuur ondersteunt bij belangrijke keuzes. Daarom moet de intern toezichthouder in de jaarverslaggeving verantwoording afleggen over zijn toezicht en de door hem bereikte resultaten. In het jaarverslag heeft de Raad van Toezicht wel een verslag van zijn werkzaamheden opgenomen. In dit verslag zijn de resultaten van de werkzaamheden echter niet beschreven. Uit de later aangeleverde notulen hebben wij opgemaakt dat de resultaten van het handelen van de Raad van Toezicht hier wel in zijn beschreven. Wij concluderen dat de informatiewaarde van de jaarverslaggeving van de intern toezichthouder op dit onderdeel kan worden vergroot.

Verantwoording intern toezichthouder doelmatige bestedingen

Het is belangrijk dat het geld dat het bestuur van de overheid krijgt doelmatig wordt besteed aan het onderwijs. De intern toezichthouder moet daarop toezien. Hij moet zich in de jaarverslaggeving verantwoorden over de manier waarop hij uitvoering geeft aan deze taak. In het jaarverslag heeft de Raad van Toezicht wel benoemd dat het toezicht houdt op de doelmatige besteding van de Rijksmiddelen, een beschrijving van de wijze waarop de Raad dat doet ontbreekt echter. De Raad van Toezicht geeft aan dat dit wel gebeurt, maar uit het gesprek blijkt dat dit geen structureel karakter heeft. Uit de notulen van de vergaderingen van de Raad van Toezicht valt ook niet af te leiden hoe de Raad van Toezicht toezicht heeft gehouden op de doelmatige besteding van Rijksmiddelen. Met het ontbreken van deze informatie in het jaarverslag voldoet het bestuur niet geheel aan de verplichting uit art. 17c lid 1 onder e WPO. Daarom geven wij hiervoor in het rapport onder de standaard BKA3 een herstelopdracht.

BKA3. Evaluatie, verantwoording en dialoog

Deze standaard beoordelen we als Voldoende. Het bestuur evalueert in hoeverre het doelen realiseert en verantwoordt zich hierover. Het bestuur betreft belanghebbenden bij de evaluatie en het bepalen van nieuw beleid.

Systematisch evalueren is een onderdeel van de kwaliteitszorg

Het bestuur evalueert systematisch de resultaten van de scholen. De schoolrapportages zijn hiervoor belangrijke bronnen. Evaluatie vindt onder meer plaats in de kwaliteitsdialogen die het bestuur met de directies en intern begeleiders van de scholen voert. De verslagen van

deze gesprekken zijn echter vooral beschrijvend en constaterend. Door meer verklaringen van successen of tegenvallers te benoemen kan de evaluatie meer effect krijgen in een cyclus van continu verbeteren.

Verantwoording aan de interne toezichthouder

De raad van toezicht heeft in een toezichtkader beschreven waarop ze toezicht houdt en hanteert daarvoor een vooraf vastgestelde jaarkalender. Naast de rapportages over de beleidsterreinen identiteit, onderwijs en personeel, staan ook onderwerpen als burgerschap en kansengelijkheid op de kalender. Het intern toezicht is kritisch reflectief op het handelen binnen de vereniging en wordt hierin gefaciliteerd en ondersteund door het bestuur. Wel zien wij kansen om meer scherp te zijn in het intern toezicht aan te brengen als de Raad van Toezicht in zijn toezichtkader de ijkpunten voor kwaliteit en resultaten meer expliciteert.

Publieke verantwoording

De vereniging legt publieke verantwoording af in de jaarvergadering en in de wettelijk vereiste documenten: jaarverslag, schoolplannen en schoolgidsen. Scholen waarderen de kwaliteitsdialogen en de andere gesprekken en schoolbezoeken met het bestuur en de schoolbezoeken van de Raad van Toezicht.

Dialoog met personeel en ouders

De GMR werkt met een jaaragenda en -planning die in samenspraak met het bestuur opgesteld zijn. Er is een duidelijke inhoudelijke agenda die gevuld wordt met onderwerpen uit de schoolplannen en besprekpunten die uit incidenten voortkomen. Om de professionaliteit van de GMR-leden te waarborgen, worden actief cursussen geboden en vindt evaluatie op verschillende lagen plaats. De GMR pakt een stevige rol in medezeggenschap en vertegenwoordiging in. De uitdaging is om deze stevige rol te behouden indien er een wisseling plaatsvindt van de voorzitter.

2.2. Afspraken over vervolgtoezicht

We wijken bij VPCBO Ichthus voor het vervolgtoezicht niet af van de reguliere termijn van vier jaar. De jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse en/of urgente signalen kunnen de inspectie aanleiding geven het vervolgtoezicht alsnog aan te scherpen. Voor de wettelijke tekortkomingen krijgt het bestuur herstelopdrachten die in onderstaand schema staan vermeld.

Tekortkoming	Wat verwachten wij van het bestuur?	Wat doen wij?
Bestuur		
BKA ₁ We geven het bestuur een herstelopdracht voor het doelgericht en in samenhang aanbieden van burgerschapsonderwijs en het volgen van de ontwikkeling van leerlingen op de scholen en het borgen hiervan in de kwaliteitszorgcyclus op bestuurs- en schoolniveau (WPO art. 8, lid 3)	Het bestuur zorgt ervoor dat het burgerschapsonderwijs op de scholen voldoet aan de wettelijke vereisten.	Wij vertrouwen er op dat het bestuur de tekortkoming opheft. Bij het volgende vierjaarlijkse onderzoek bestuur en scholen onderzoeken wij of het bestuur aan de herstelopdracht heeft voldaan.
BKA ₃ Art. 4, lid 4 Rjo en/of art. 3f Rjo Continuïteitsparagraaf	Het bestuur zorgt ervoor dat de resultaten die met de intern risicobeheersings- en controlesysteem zijn behaald en de beheersmaatregelen van de geïdentificeerde risico's in de eerstvolgende jaarverslaggeving is opgenomen.	Wij vertrouwen er op dat het bestuur dit herstelt in de eerstvolgende jaarverslaggeving.
BKA ₃ art. 17c lid 1 onder e WPO Verantwoording intern toezichthouder over doelmatigheid	Het bestuur zorgt ervoor dat de intern toezichthouder in de eerstvolgende jaarverslaggeving verantwoording aflegt over hoe hij het toezicht op een doelmatige besteding van rijksmiddelen heeft uitgevoerd.	Wij vertrouwen er op dat het bestuur dit herstelt in de eerstvolgende jaarverslaggeving.

De reden dat wij het herstel grotendeels overlaten aan het bestuur is dat we constateren dat het bestuur op dit moment in staat is de kwaliteit van het onderwijs voldoende te waarborgen.

3. Reactie van het bestuur

Hieronder geeft het bestuur aan op welke wijze het de bevindingen uit het onderzoek betreft bij de verdere ontwikkeling van de bestuurlijke kwaliteitszorg.

Het bestuur van VPCBO Ichthus is verheugd over het perspectief dat door de onderwijsinspectie is geboden met betrekking tot de bestuurlijke kwaliteitszorg van onze vereniging. Wij herkennen het algemene beeld en zijn enthousiast over de erkenning van de inspectie van de cultuur van een lerende organisatie binnen onze vereniging.

De gegeven aanbevelingen beschouwen we als waardevolle bijdragen aan onze voortdurende kwaliteitsverbetering en zien deze als positieve uitdagingen. De heldere herstelopdrachten zullen binnen de gestelde termijnen worden vervuld. Wat betreft de financiële adviezen met betrekking tot meer beleidsgerichte begrotingen, willen we enige nuance aanbrengen. Deze adviezen leggen een verantwoordelijkheid bij de bestuurder om te onderzoeken wat precies wordt bedoeld met "beleidsrijk begroten". Tegelijkertijd ervaren wij dat uit navraag bij andere bestuurders blijkt dat veel besturen in dezelfde zoekende positie verkeren. Wij zien dit als een uitdaging waarbij wij gericht advies zullen inwinnen. We beschouwen het tevens als een opdracht die we op middellange termijn willen voltooien.

Bij de drie scholen die deelnamen aan het verificatieonderzoek, overheerst tevredenheid. Zij ervaren dat zij met open vizier zijn benaderd en gewaardeerd worden. De waardevolle nabesprekingen op alle scholen hebben bijgedragen aan dit positieve gevoel. De inspecteurs hebben met hun constructief kritische benadering hier zeker aan bijgedragen.

In het rapport zijn enkele herstelopdrachten en ontwikkelpunten genoemd, waarop we graag kort willen reageren:

- Wat betreft burgerschapsonderwijs voldoen onze scholen nog niet aan de wettelijke vereisten. We erkennen dat het aanbod van burgerschapsonderwijs samenhangend, doelgericht en herkenbaar moet zijn. We zullen onderzoeken hoe wij de vorderingen van leerlingen op dit gebied gaan volgen. Wij zullen burgerschapsonderwijs opnemen in de beleidscyclus van het bestuur. De ontwikkelingen op dit gebied waren al in gang gezet in 2023; we zullen focus aanbrengen bij het burgerschapsonderwijs om aan de wettelijke vereisten te voldoen.
- We hebben aandacht voor het sturen op bevoegd personeel voor alle groepen en het waarborgen van randvoorwaarden in situaties waarin onbevoegden voor de klas staan. Onbevoegde en startende leerkrachten ontvangen uitgebreide begeleiding van starterscoaches bij VPCBO Ichthus. We beschikken over een gedegen beleidsdocument en hebben dit, samen met een plan van aanpak, aan de inspectie gepresenteerd.

- Wat betreft de continuïteitsparagraaf zullen wij ervoor zorgen dat het jaarverslag 2023 de behaalde resultaten met betrekking tot ons interne risicobeheersings- en controlesysteem bevat. De risicoanalyse wordt in september 2023 opgesteld door de bestuurder en de stafmedewerkers en de link naar het jaarverslag wordt gelegd.
- Vanaf het jaarverslag 2023 zal verantwoording afgelegd worden over de doelmatige besteding van de rijksmiddelen.
- We herkennen de aanbeveling om onze onderwijsaanpak beter af te stemmen op de behoeften van leerlingen, waarbij de kwaliteits- en resultaatdoelen concreter kunnen worden uitgewerkt. We zullen deze aanbeveling meenemen in de ontwikkeling van jaarplannen, kwaliteitsdialogen en in onze samenwerking.

In het algemeen kijken we terug op een leerzame en constructieve inspectieperiode. Wij gaan met vernieuwde energie aan de slag om elke dag een stapje vooruit te zetten in het welzijn van de kinderen van VPCBO Ichthus in Huizen.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

